

انتشارات گنج علم

آشنایی با ضوابط طراحی مرکز توانبخشی نابینایان

نویسنده: ایوب غضنفری

ویراستار: سعید طاووسی

صفحه آرا: سمیرا کایدی

طراح جلد: ایوب غضنفری

ناشر: گنج علم

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۳۲-۷۷۳۸-۰۰۰-۱

قیمت: ۹۶۰۰۰ تومان

نشانی: شیراز، چهارراه ۱۵ خرداد، ابتدای خیابان قصردشت،

کوچه ۱، پلاک ۱

تلفن: ۰۷۱۳۲۳۰۴۰۱۷

آدرس سایت: www.gpub.ir

ایمیل: Ganjelmpub@gmail.com

«کلیه ی حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.»

سرشناسه	: غضنفری، ایوب، ۱۳۶۶-
عنوان و نام پدیدآور	: آشنایی با ضوابط طراحی مرکز توانبخشی نابینایان/ ایوب غضنفری : ویراستار سعید طاووسی.
مشخصات نشر	: شیراز: گنج علم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۶ ص.: مصور (بخشی رنگی)؛ ۱۴/۵×۲۱×۵ س.م.
شابک	: 978-622-7738-00-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه:ص:۱۱۹-۱۳۶.
موضوع	: معماری و مبتلایان به نارسایی‌های بینایی
موضوع	: Barrier-free design for people with visual disabilities
موضوع	: فضاهای عمومی و معلولان
موضوع	: Public spaces -- Barrier-free design
رده بندی کنگره	: ۲۵۴۵NA
رده بندی دیویی	: ۴۲/۷۳۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۶۴۹۶۹۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

فهرست مطالب

۷	 سخنی با خوانندگان
۹	 فصل اول
۹	 مکان‌یابی در معماری نابینایان
۱۱	 توانبخشی نابینایان
۱۳	 تاریخچه تأسیس مرکز توانبخشی نابینایان
۱۶	 خدمات مراکز توانبخشی نابینایان
۱۷	 نمونه‌های موردی مراکز توانبخشی
۱۹	 الگوهای مکان‌یابی برای طراحی
۲۲	 مدل "کانتر"، مؤلفه‌های "مکان"
۲۳	 تأثیرات مکان‌یابی از دیدگاه‌های مختلف
۲۷	 فصل دوم
۲۷	 ضوابط و استانداردهای طراحی فضا برای نابینایان
۲۷	 سازه
۲۹	 آسانسور
۳۳	 فضاهای بهداشتی
۳۳	 ایمنی ساختمان
۳۸	 نرده و دستگیره
۳۹	 پوشش کف

۴۱	بازشوها (در و پنجره)
۴۵	خانه‌ی جداره‌ای
۴۸	دسته‌بندی فضاها و تعریف واحدهای فضایی
۴۸	ایجاد مقصدهای کلیدی
۴۸	مسیرهای ارتباطی
۴۹	سازماندهی فضاها
۴۹	تناسبات
۵۰	الگوسازی
۵۰	کفپوش مسیر عبور قابل‌ردیابی برای نابینایان
۵۱	روش‌های مختلف هدایت افراد نابینا در مسیر
۵۸	ابعاد پیاده‌روها
۶۲	مبلمان شهری
۶۳	مکان مبلمان شهری
۶۴	استفاده از نشانه شهری و مفهوم آن
۶۷	کارگاه حرفه‌آموزی نابینایان در زوئست
۶۹	مجتمع نابینایان شهید محبی
۶۹	خانه‌ای برای کارفرمای نابینا
۷۳	مؤسسه ملی نابینایان کانادا
۷۷	مرکز توانبخشی نابینایان و کم‌بینایان در شهر مکزیکو سیتی
۸۳	فصل سوم (فعالیت میدانی)
۸۳	طراحی مرکز توانبخشی نابینایان در یاسوج

۸۴		دست‌رسی‌ها به سایت پروژه
۸۵		همجواری‌ها
۸۵		ویژگی‌های شهری مؤثر بر مکان‌یابی
۸۵		ایده اصلی طرح
۸۷		ایده انتخابی
۸۸		آرایش فضایی مثلثی به عنوان یک مدل طراحی بنیادی برای اجتماع افراد نابینا
۹۰		جانمایی پروژه در سایت
۹۱		عکسهای ماکت
۹۳		تعداد فضاها
۹۴		فضاهای مرکز توانبخشی نابینایان همراه با مساحت
۹۵		امفی‌تئاتر
۹۶		کلینیک
۹۶		بخش اداری
۹۷		بخش آموزش
۹۸		عرض خیابانهای اطراف
۹۹		نورگیری مناسب
۱۰۰		انتخاب سایت
۱۰۱		سایتهای موجود
۱۱۶		برخی از دلایل انتخاب سایت شماره ۴

سخنی با خوانندگان

پرسش‌های کنجکاوانه ذهنم و نیاز مبرم به دستیابی به پاسخ‌های آن پیرامون مسائل و مشکلات معماری برای اقشار خاص مخصوصاً نابینایان مرا به گردآوری چنین مجموعه‌ای سوق داد. در ابتدای این کتاب توصیه می‌کنم برای سی ثانیه چشمان خود را ببندید.

در این مدت کوتاه به کسانی فکر کنید که یک عمر با چشمانی بسته زندگی می‌کنند کسانی که هیچ‌گاه نمی‌توانند صحنه‌ای از زندگی خود را که مجبور به ادامه آن هستند ببینند. کسانی که در دنیایی تاریک و سیاه غرق شده‌اند، نمی‌دانند دنیا چه رنگی است، نمی‌دانند اشیا چه شکلی است، نمی‌توانند در تاریکی وجودشان لذتی را زندگی ببرند. شاید تصورش سخت باشد ولی آنها فقط می‌توانند بر اساس توصیفی که از اطرافیان می‌شنوند و ادغام آن با تصورات ذهنی خویش تصویری نه‌چندان درست را در ذهن خود تجسم کنند. زندگی با چنین شرایطی چگونه سپری می‌شود؟ مشکلات آنها چیست؟ چه کسی می‌تواند به آنها کمک کند؟ خواسته آنها از اطرافیان چیست؟

بله آنها نابینایان هستند. قشری از جامعه که تعداد آنها حدوداً ۴۰ میلیون نفر در جهان می‌باشد. آیا تا به حال با آنها صحبت کرده‌اید؟ آیا از آنها پرسیده‌اید که چه انتظاراتی دارند؟ و یا اینکه تا به حال فکر کرده‌اید معماری برای آنها چگونه است؟ شاید با خودتان بگویید خوب مشابه این قشر در اجتماع زیاد است مثل معلولین - استثنائی‌ها- کسانی که از ناحیه‌های مختلف بدن دچار نقص عضو هستند اگر این‌گونه باشد همه آنها را باید مورد توجه قرار داد چرا فقط نابینایان؟ در جواب باید بگویم که گفته شما درست است ولی بیایید این اقشار را در مقابل هنر معماری قرار دهیم. شخصی که معلول است چه از ناحیه

پاچه از ناحیه دست یا هر عضو دیگری وقتی وارد یک فضای معماری می‌شود شاید به علت معلولیت مثلاً از ناحیه پا نتواند کف سازی آن فضا را حس کند ولی می‌تواند با چشمان خود بزرگی و کوچکی آن فضا / رنگ‌های به کار رفته شده در آن محیط / عناصر بصری مثل ریتم، تناسب، سلسله مراتب، تکرار، وحدت، نظم و... را درک کند. شخص نابینا که هیچ تصویری در ذهن او نیست چگونه فضای معماری را درک می‌کند؟ طی صحبت‌هایی که با شخص نابینایی داشتم از او شنیدم که می‌گفت هیچ مکانی برای من دارای امنیت نیست. احساس می‌کنم فضاها و مکان‌هایی که در آنها تردد می‌کنم متعلق به من نیست. من خود را شخص غریبی می‌دانم در دنیای دیگران، این فضاها و ساختمان‌هایی که من به دلیل نیازهایم با آنها در تماس هستم متعلق به دیگران است نه من. پرسیدم چرا اینگونه فکر می‌کنی؟ پاسخ داد اگر این ساختمان یا محیط برای من ساخته شده بود حداقل وقتی از یک راهرو می‌خواستم وارد یک اتاق از اتاق‌های آن شوم می‌توانستم با تغییر بافتی که در کف‌سازی آن ایجاد شده مرا راهنمایی کند ولی در مسیرهایی که می‌روم هیچ‌گاه راهنمایی برای عصای سفید من وجود ندارد. پاسخ ساده ولی پر معنایی بود.

معماری تا به حال به آن شکلی که انتظار می‌رود به فکر طراحی فضایی مختص به نابینایان نبوده است. امید است قدم کوچکی که در این کتاب برداشته شده است بتواند شروع زیبایی برای گام‌های بعدی در جهت گسترش هرچه وسیع‌تر معماری برای اقشار خاص باشد.